

СТРАТИГРАФИЯ

Г. М. Акопян

Новые данные о возрасте вулканогенных отложений района
 г. Марал-сар и ущелья р. Хач-ахпюр
 (Ноемберянский и Иджеванский районы Армянской ССР)

(Представлено академиком АН Армянской ССР К. Н. Паффенгольцем 9/VIII 1965)

Собранный нами при производстве геологосъемочных работ фактический материал позволяет внести некоторую ясность и корректировки в вопрос о возрастных взаимоотношениях отдельных горизонтов вулканогенного комплекса междуречья рек Дебед и Агстев.

В районе г. Марал-сар Ноемберянского района Армянской ССР значительное распространение имеют вулканогенные и вулканогенно-осадочные породы, представленные порфиритами, туфоконгломератами, туфопесчаниками и песчаниками, а в ущелье р. Хач-ахпюр Иджеванского района развиты порфириты, туфопесчаники, песчаники и темно-серые столбчатые дациты, относимые различными исследователями к различному возрасту.

К. Н. Паффенгольц ⁽¹⁾ вулканогенно-осадочные отложения района г. Марал-сар и ущелья р. Хач-ахпюр относит без расчленения к среднеюрскому времени. Породы Маралсарского комплекса А. Т. Асланян ⁽²⁾ относит к аален-среднебайосскому времени, а порфириты, туфопесчаники и дациты ущелья р. Хач-ахпюр к байосу и бату. М. В. Гзовский вышеотмеченные отложения относит к лейасу (так называемая Муровдагская свита).

До настоящего времени исследователи, изучавшие отложения района ущелья р. Хач-ахпюр, считали, что обнажающиеся здесь туфопесчаники и порфириты совершенно согласно переходят в подстилающие их верхнебайосские кварцевые порфиры, что и являлось критерием для отнесения пород ущелья р. Хач-ахпюр, без расчленения к верхнебайосскому времени.

Вышеуказанные толщи нами расчленены на ряд комплексов. Установлено, что на толщу кварцевых порфиров верхнего байоса трансгрессивно налегают маломощные (10—15 м) туфоконгломераты, гальки которых состоят в основном из кварцевых порфиров и порфиритов, сцементированных туфогенным материалом. Под туфоконгломератами прослеживается слой песчанистых глин, мощностью от 0,5 до 1,0 м. Это особенно хорошо видно в 1,0 км к северу от Армутлинского медноколчедан-

ного проявления. Вышеотмеченные туфоконгломераты перекрываются туфопесчаниками и порфиритами вулканического комплекса ущелья р. Хач-ахпюр. В районе г. Марал-сар из известковистых туфопесчаников нами собрана обильная фауна, из которой Л. В. Сибиряковой определены:

1. *Posidonia buchi* Roemer
2. *Modiola imbricata* Sow.
3. *Modiola leckenbyi* Morris et Lycett
4. *Camptonectes ex. gr. lens* (Sow)
5. *Entidium cf. demissus* Phillips
6. *Ctenostreon ex. gr. pectiniforme* Schloth
7. *Lima ef. impressa* Morris et Lycett
8. *Pleuromya sp. indet*
9. *Unicardium sp. indet*
10. *Anisocardia sp. indet*
11. *Pecten sp. indet.*

На основании приведенного списка фауны вышеописанный комплекс пород г. Марал-сар относится нами к низам батского яруса. Следует указать, что приведенный комплекс фауны также отмечен В. Ф. Пчелинцевым⁽³⁾ и А. Т. Асланяном⁽²⁾ в свите желтых песчаников Алавердского района.

Нижнебатские отложения района г. Марал-сар и в различных местах исследуемого района трансгрессивно налегают на породы разных возрастов. Так, например, в районе г. Марал-сар они налегают на нижнебайосские отложения, а в районе ущелья Хач-ахпюр—на отложения верхнего байоса. Нижняя часть батских отложений Маралсарского комплекса как по стратиграфическому положению, так и по литологическому составу идентична отложениям, обнажающимся в ущелье реки Хач-ахпюр. Это позволяет нам вышеописанный вулканогенно-осадочный комплекс ущелья р. Хач-ахпюр также отнести к низам батского яруса, налегающие на них туфопесчаники — к средней части бата, а вышележащие столбчатые дациты — к верхней части бата.

Управление геологии
Совета Министров Армянской ССР

Գ. Մ. ՀԱԿՈՐՅԱՆ

**Ն.ՈՐԱԳՈՒՅԻՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐ ՄԻԱՐԱԼ-ՍԱՐ ԵՆՈՒԱՆ ԵՐԶԱԿԱՅԻ և ԽԱՉ-ԱՊԵՅՅՈՒՐ ԳԵՐԻ
ԿԻՐՆԻ ԽՐԱՐԺԱՅԻՆ ԵՍՏՎԱԾԲՆԵՐԻ ԽԱՍԱԿԻ ՄԻԱՍԻՆ**

(Հայկական ՍՍՌ Երկրաբանական և Իջևանի շրջաններ)

Երկրաբանական հանույթի ընթացքում մեր կողմից հաճախած փաստացի նյութերը թույլ են տալիս մտցնելու որոշակի ուղղումներ Դերետ և Աղստե գետերի միջագետքում տարածված հրաբխային ապարների կոմպլեքսի առանձին հորիզոնների հասակների փոխհարաբերության հարցում:

Հայկական ՍՍՏ-ի նույնանունի շրջանի Մարալ-սար լեռան շրջակայքում բազանական մեծ տարածում են ստացել հրաբխային և հրաբխա-նստվածքային ապարները, որոնք ներկայացված են պորֆիրիտներով, տուֆային կոնգլոմերատներով, տուֆային ավազաքարերով և ավազաքարերով, իսկ Լճեանի շրջանի հաշ-աղբյուր գետի կիրճում — պորֆիրիտներով, տուֆային ավազաքարերով, ավազաքարերով և մուգ մոխրագույն սյունաձև դացիտներով:

Վերը նշված շերտախմբերը մեր կողմից բաժանված են մի շարք կոմպլեքսների: Հաստատված է նաև, որ հաշ-աղբյուր գետի կիրճում վերին բայոսի հասակի կվարցային պորֆիրների շերտախմբի վրա տեղադրված են փոքր հզորությամբ օւնեցող (10—15 մ) տուֆոկոնգլոմերատներ և գլաքարեր, որոնք հիմնականում կազմված են կվարցային պորֆիրներից և պորֆիրիտներից ցեմենտացված տուֆային նյութերով:

Վերը նշված տուֆային կոնգլոմերատները ծածկված են տուֆային ավազաքարերով և պորֆիրիտներով: Մարալ-սար լեռան շրջակայքում տարածված կրաքարային, տուֆային ավազաքարերի շերտախմբից մեր կողմից հավաքված են բազանական մեծ քանակությամբ քրածոներ, որոնք բոտ Լ. Վ. Միրիժյակովի ունեն ստորին բառի հասակ: Ստորին բառի նստվածքները Դերետ և Աղստեֆ գետերի միջև ընկած շրջանում տրանսգրեսիվ կերպով տեղադրվում են քարեր հասակի ապարների վրա: Այսպես օրինակ՝ Մարալ-սար լեռան շրջակայքում նրանք տեղադրված են ստորին բայոսի նստվածքների վրա, իսկ հաշ-աղբյուր գետի կիրճում՝ վերին բայոսի: Մարալ-սարի կոմպլեքսի բառի հասակի նստվածքների ստորին մասը իր ստրատիգրաֆիական դրուժյամբ և լիտոլոգիական կազմով միանման են հաշ-աղբյուր գետի կիրճի նստվածքներին: Այս հանգամանքը մեզ թույլ է տալիս վերը նկարագրված հրաբխա-նստվածքային ապարների կոմպլեքսը վերագրել բառի հարկի ստորին մասերին, նրանց վրա տեղադրված տուֆային ավազաքարերը՝ բառի միջին մասին, իսկ ավելի վերև տեղադրված սյունաձև դացիտները՝ բառի վերին մասին:

ЛИТЕРАТУРА — ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

¹ К. Н. Паффенгольц, Армутлы-Кульп, Геологический очерк междуречья среднего и нижнего течений р.р. Дебед и Акстафа. Тр. Всес. геол. объединения, вып. 353, 1934. ² А. Т. Асланян, Стратиграфия юрских отложений Северной Армении. Изд. АН АрмССР, 1949. ³ В. Ф. Пчелинцев, Фауна доггера окрестностей Алаверди в Закавказье (Армения), Изв. геол. ком., т. XVI, № 9, 1927.